

Aan de Stuurgroep Lelylijn

Joure, 19 april 2024

Verz.:

Zaaknummer : Z.663597

Uw kenmerk :

Beh. door : Lourens Bergsma

Bijlage(n) :

Onderwerp:

Reflectie op rapport "Denkrichtingen voor het
ontwikkelperspectief NOVEX Lelylijn"

Beste leden van de Stuurgroep,

Vooraf

Op 12 maart jl. is het document 'Denkrichtingen Ontwikkelperspectief NOVEX Lelylijn 2050' gepubliceerd. Deze Denkrichtingen zijn een tussenproduct als opmaat naar het Ontwikkelperspectief Lelylijn. Een document, niet bedoeld om een keuze te maken uit de gepresenteerde denkrichtingen, wel om antwoorden te geven op de volgende vragen:

- Wat is uw oordeel over de geschetste denkrichtingen in het algemeen?
- Omvatten de Denkrichtingen het volledige veld aan mogelijke scenario's voor de toekomst van noordelijk Nederland?
- Welke elementen (bouwstenen/oplossingsrichtingen) van de Denkrichtingen spreken aan, en welke juist niet?

Wij komen, mede op basis van een bespreking van de Denkrichtingen met de gemeenteraad, hierbij met onze reactie.

Vergroting van de brede welvaart is voor ons belangrijk. De realisering van de Lelylijn is in eerdere documenten van Rijk en Provincie als mogelijke katalysator aangemerkt, waarmee aan de ene kant nieuwe kansen kunnen ontstaan maar die anderzijds ook zorgpunten met zich meebrengt. De visie hierop verschilt per betrokken overheid, organisatie en zelfs per persoon. Zo ook in De Fryske Marren. Enkele partijen zien voor de Lelylijn andere alternatieven; een dergelijke 'nul-variant' werkt het rapport niet uit.

Beoordeling Denkrichtingen

Wij hebben waardering voor het verrichte onderzoek dat heeft geresulteerd in het rapport. De vier denkrichtingen daarin dekken naar onze mening het veld aan mogelijke scenario's voor de positie en functie van de Lelylijn in Noordelijk Nederland.

Kijken we naar de hoeken van het 'speelveld', dan zijn er in ieder geval de volgende aandachtspunten die voor ons zwaar meewegen en nader onderzocht moeten worden:

Bewust omgaan met de verschillende sentimenten in de samenleving ten aanzien van de Lelylijn

De vier denkrichtingen richten zich alleen op het aanleggen van de Lelylijn via verschillende routes. Naast deze denkrichtingen is er ook nog een nul-variant mogelijk. Er kan namelijk ook gekozen worden voor geen Lelylijn (variant a) of juist innovatief en doelmatig te investeren in het versterken van bestaande Openbaar Vervoer structuren (variant b). Daarbij kan gedacht worden aan een snel buslijnnetwerk met busstations bij de steden en grote kernen waar een fijnmaziger netwerk van lokaal vervoer naar de kleinere kernen komt en aansluitend een effectief fietsnetwerk.

Bij aanvang van het onderzoek is er een online burgerraadpleging gedaan over de plannen voor de Lelylijn. Hieraan hebben zo'n 11.000 inwoners meegedaan. Bij deze burgerraadpleging zijn er naast positieve punten ook zorgen geuit. Rijk en regio moeten zich er dus bewust van zijn, dat er ook zorgen zijn over een mogelijke komst van een Lelylijn.

Brede Welvaart staat voorop

Vergroting van de Brede Welvaart is belangrijk. Een Lelylijn zal in ieder geval moeten bijdragen aan het voorzieningenniveau, de diversiteit aan werkgelegenheid en economische structuurversterking, behoud van jongeren en het op peil houden van de beroepsbevolking, kortom aan vitaliteit en leefbaarheid in heel Fryslân. Als de Lelylijn wordt aangelegd geeft dat een kans om vorm te geven aan een sociale samenleving.

Vanuit het perspectief van De Fryske Marren en Zuidwest Friesland spreekt een variant met de mogelijkheid van een station in Joure en/of Lemmer ons het meeste aan.

Als besloten wordt om een Lelylijn aan te leggen dan zouden wij graag zien dat de Lelylijn toegankelijk is voor een zo groot mogelijk aantal inwoners van Noord-Nederland. Wij zien voor onze gemeente, naast een snelle internationale verbinding met Duitsland en Scandinavië, een belang bij een combinatie met sprintertreinen die meerdere stations op het traject Randstad-Groningen aan doen. Een dergelijke variant biedt eventueel mogelijkheden voor een station in Joure en Lemmer. Het zou in onze ogen heel jammer zijn, als er een Lelylijn wordt aangelegd, en wij de treinen in De Fryske Marren alleen maar met hoge snelheid voorbij zien rijden. Vanuit deze gedachte biedt de denkrichting Lelylijn in een Dertig Minuten Gemeenschap (spreiden en lokaal) naast de optie Lelylijn in een Vitaal Ecoland (concentreren en lokaal) aanknopingspunten voor een goede bereikbaarheid voor onze inwoners en de hele regio Zuidwest Friesland.

Bundeling aquaduct Skarsterrien

Op het moment dat er een spoorlijn wordt aangelegd langs de A6-A7 (via Lemmer en Joure) zijn er naar ons oordeel kansen om gelijktijdig de bestaande brug in de A6 over de Skarsterrien te vervangen door een aquaduct. Wij zien dit als een koppelkans.

Verleggen A6 bij Lemmer. Kansen Lemster Rien.

De huidige ligging van de A6 bij de entree Lemmer is verre van ideaal. Met op- en afritten in een bocht, de krappe ligging op Lemmer en de grote belemmeringen om de Lemster Rien weer bevaarbaar te kunnen maken, zou het aan te bevelen zijn om de A6 ter hoogte van Lemmer in oostelijke richting op te schuiven. Beter voor de verkeersveiligheid, beter voor de doorstroming van het verkeer in Lemmer, goede mogelijkheden om de Lemster Rien weer bevaarbaar te maken.

Maar het biedt eventueel ook mogelijkheden voor toekomstige woningbouw in de nabijheid van het centrum van Lemmer. Wij zien dit eveneens als een koppelkans.

Aanleg Lelylijn vraagt zorgvuldige inpassing in landschap

De aanleg van een Lelylijn zal een forse impact hebben op onze omgeving. Het voert in deze fase te ver om in te zoomen op detailniveau. Er zijn tal van barrières (Tsjûkemar, bestaande kunstwerken, hoogspanningsmasten, -leidingen, water, natuur). Vanwege de unieke kwaliteiten van ons landschap achten wij het noodzakelijk om een goede landschappelijke inpassing te blijven benadrukken. Onder het motto 'als je het doet, doe je het goed' zal een Lelylijn dan ook moeten bijdragen aan verbetering van natuur en landschap. Dit betekent een stap verder gaan dan louter het compenseren van natuur en landschap.

Toevoegen programma naar aard en schaal en/of schaalsprong voor Joure en Lemmer

Bij de denkrichting Lelylijn in een Dertig Minuten Gemeenschap (spreiden en lokaal) is door de onderzoekers in beeld gebracht welke mogelijkheden zij zien voor het toevoegen van programma bij Joure en Lemmer. Beide kernen zouden daarmee een schaalsprong maken. Het is ook denkbaar om de extra programma's te spreiden over meerdere kernen in onze gemeente. Bouwen naar lokale aard en schaal is voor ons het leidend principe. Als er in Joure en/of Lemmer een station kan komen, dan lijkt het ons denkbaar dat er extra programma aan beide kernen wordt toegevoegd.

Goede bereikbaarheid OV bij mogelijk komst ziekenhuis Joure

Er is op dit moment sprake van een voorkeursscenario voor nieuwbouw van een ziekenhuis in Joure vanuit het kernteam, dat zich buigt over een toekomstbestendige ziekenhuiszorg in Friesland. Hier moet nog interne besluitvorming bij de ziekenhuizen over plaatsvinden, maar de eerste stappen zijn gezet. De Driehoek Joure Zuid is hierbij in beeld als geschikte locatie voor het vestigen van het ziekenhuis. Deze grote ontwikkeling (looptijd realisatie >10 jaar) vraagt ook om goede bereikbaarheid met de auto en het Openbaar Vervoer. De denkrichtingen met een halte in Joure levert hier - voor wat betreft het Openbaar Vervoer – een positieve bijdrage aan.

Fijnmazig OV-netwerk

Een goede aansluiting en naadloze verbinding met het achterland en de koppeling van onderliggend OV-net met halteplaatsen is noodzakelijk voor de bereikbaarheid van stad, dorpen én platteland.

Water en Bodem Sturend

Een klimaatadaptieve ontwikkeling en inrichting met water en bodem sturend moet altijd uitgangspunt zijn. Dat geldt eveneens voor de inpassing van woningbouw, werkgebieden en infrastructuur.

Houd rekening met onderzoek aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningverbinding

Binnen de gebieden die besproken worden in de vier denkrichtingen loopt ook het onderzoek naar de aanleg van een nieuwe 380kV-hoogspanningverbinding tussen Vierlaten (bij Groningen) en Ens (Noordoostpolder). Dit jaar worden de onderzoeken afgerond en wordt een voorkeurs tracé vastgesteld. Beide ontwikkelingen kunnen (indien één of beide door De Fryske Marren komen) een grote impact hebben op onze gemeente. Hier moet voor de inpassing en impact dus nadrukkelijk aandacht voor zijn bij de onderzoeken en denkrichtingen die op dit moment lopen.

Deze drie opgaven zouden gebundeld opgepakt moeten worden als de Lelylijn en/of de 380 kV-hoogspanningsverbinding door/langs het Tsjûkemar komen te lopen. Wellicht levert deze integrale aanpak meerwaarde/kansen op (routing hoogspanningverbinding, ondergronds gaan van de Lelylijn en snelweg in combinatie met de ontwikkeling en behoud van de landschappelijke waarde van het Tsjûkemar).

Aandacht voor zorgen en risico's

Wij vinden het ook belangrijk dat bij de verder uit te werken Denkrichtingen voldoende aandacht is voor mogelijke risico's en heersende zorgpunten. Niet alleen oog voor de effecten voor halteplaatsen langs het bundelingstracé, zeker ook voor effecten op andere plaatsen en gebieden in de (directe) nabijheid van dit tracé.

Tot slot

Conclusie is dat een keuze voor één denkrichting niet opportuun is; de denkrichtingen zijn complementair en een mix van voorwaarden en aandachtspunten zoals hiervoor genoemd is bepalend voor een voorkeursscenario. We verwachten dat het uiteindelijke Ontwikkelperspectief voor het NOVEX-gebied Lelylijn dit zal uitwerken.

Vragen

Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met Lourens Bergsma via telefoonnummer 14 05 14 of via e-mail: info@defryskemarren.nl. Wilt u in uw contact met de gemeente het zaaknummer vermelden?

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van De Fryske Marren,

gemeentesecretaris,
Ditta Cazemier

burgemeester,
Fred Veenstra